

— *ефективності*: забезпечення позитивної динаміки основних показників діяльності за наслідками прийняття на основі ОІР управлінських рішень;

— *якості*: міра задоволення потреб користувачів.

Забезпечення результативності ОІР на засадах його цілісності, системності та повноти передбачає, насамперед: уніфікацію методики підсистем обліку, показників звітності, термінологічних термінів; гармонізацію методології бухгалтерського обліку підприємницької та непідприємницької діяльності на принципах Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку; безперервну професійну освіту фахівців з обліку; реалізацію програми сертифікації бухгалтерів та аудиторів; залучення науковців і практиків до обговорення проектів законодавчих і нормативних актів з обліку, звітності, аудиту тощо.

Література

1. Білуха М.Т. Теорія бухгалтерського обліку / Білуха М.Т. // Підручник. — К., 2000. — 692 с.
2. Гуцайлюк З.В. Прогнозний (стратегічний) облік / Гуцайлюк З.В. // Науково-практичний журнал Міністерства фінансів України «Бухгалтерський облік і аудит». — 2006. — №2.
3. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т.1\ Редкол.: С.В. Мочерний та ін. — К.: Видавничий центр «Академія». — 2000. — 864 с.
4. Пушкар М. С. Ідеальна система обліку: концепція, архітектура, інформація [монографія] / М. С. Пушкар, М. Г. Чумаченко, — Тернопіль : Карт-бланш, 2011. — 336 с.
5. Сльозко Т.М. Види обліку: новітня інтерпретація \ Сльозко Т.М. // Фінанси України. — №1. — 2007 — 118 с.
6. Sterling A statement of basic accounting theory: a review article \ Robert Sterling \ Jornal of Accounting Research. — 1967. — Vol. 5. — No. 1. — P. 95 — 112 p.

Максімова В. Ф.,

*д-р екон. наук, професор,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку та аудиту,
Одеський національний економічний університет*

РОЗВИТОК НАУКОВОЇ СКЛАДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОГО КОНТРОЛЮ

Трансформація методів управління національною економікою взагалі та сучасним суб'єктом господарювання, зокрема, потребує модернізації системи економічного контролю на всіх його рі-

внях. Так, існуючій системі державного економічного контролю у переважній більшості притаманні ознаки епізодичності, безсистемності, низької ефективності. Вказані вади системи контролю обумовлені відсутністю координації діяльності контролюючих органів, слабкою розробкою єдиних методичних основ проведення економічного контролю. На ці та інші подібні вади звертається увага практично в усіх працях вітчизняних науковців.

Визначення проблеми вбачається нами у необхідності всебічного, детального обґрунтування наукових поглядів і концепцій для застосування у практиці економічного контролю. Фахівці потерпають від методичної неузгодженості податкового та бухгалтерського обліку, відстороненої абстрагованості нормативних чинників від можливостей управлінського обліку, законодавчої занедбаності стосовно внутрішнього економічного контролю. Усі надії на високе сумління в управлінській сфері покладено безпосередньо на господарюючі суб'єкти, котрі на власний розсуд обирають облікову політику, впроваджують внутрішній контроль. У своїх дослідженнях науковці підкреслюють той факт, що, як державний економічний контроль, так і внутрішній контроль практично не виконують превентивної функції та виступають переважно реєстратором порушень, а не інструментом їх попередження. Заходи окремих органів державного контролю щодо забезпечення ефективності не дають очікуваного результату. Тому, лише структурна перебудова всієї системи економічного контролю загалом визначатиме зміст і наслідки трансформаційних процесів, без проведення яких системний розвиток національної економіки в Україні є неможливим.

Ще суттєвіші проблеми спостерігаються у питаннях організації та проведення внутрішнього контролю, адже відсутня нормативно-правова база його проведення, а також методики щодо налагодження систем внутрішнього контролю. Проведення економічної інтеграції в умовах фінансової кризи, обмежених фінансових ресурсів і майже зношеної матеріально-технічної бази реального сектору економіки, актуалізує дослідження теоретичних і методологічних аспектів обґрунтування основних засад трансформації системи економічного контролю. Ці та інші недоліки системи економічного контролю складають комплексну проблему наукового та прикладного характеру, пошук шляхів до вирішення якої є предметом багатьох тем дослідження. Результати ознайомлення з дисертаціями, авторефератами, публікаціями вітчизняних науковців свідчать про достатню обґрунтованість і достовірність більшості наукових положень і рекомендацій. Поряд з цим мають місце деякі

неточності, недостатнє обґрунтування організаційно-методичних підходів, пропозицій, які в свою чергу породжують зауваження і дискусійні питання. Зокрема, у сфері критичного аналізу загальним є зауваження для практично всіх дисертантів: слід дотримуватись елементарних етичних правил при проведенні критичного аналізу наукових напрацювань попередників. Автори припускаються некоректності при формулюванні думки науковця згадуваної в публікації тієї чи іншої праці. Передусім, не вказується конкретна сторінка (сторінки), наводиться оброблений автором текст, який не завжди відповідає наявному, робляться узагальнення дискусійного характеру, котрі не завжди співпадають з викладеним у публікації, що аналізується.

Окремі позиції науковців мають забарвлення відвертого виклику попередникам. Так, наприклад, стверджується про відсутність у працях попередників системного підходу щодо розкриття сутності та виділення видів об'єкту контролю. По-перше, контроль має не один об'єкт, а цілу систему. По-друге, і головне за змістом зауваження — у кожній першій дисертації з контролю наявним є дослідження з позицій системного підходу. Інша справа, наскільки такі дослідження є глибинними, науково ємними та дійсно системними. Однак, попри всі можливі до них зауваження, практично усі дослідження з контролю проводяться із застосуванням системного підходу. Існує безліч наукових розробок із вказаного приводу.

Отже, власне система контролю запропонована попередниками. Всі інші пропозиції навколо цього питання є вдосконаленням, розвитком тощо. Розвиток сучасної наукової парадигми економічного контролю неможливо уявити без теоретичних обґрунтувань. Однак інколи замість уточнень і розвитку окремих теоретичних положень автори припускаються таких прикрих помилок, які призводять до ще більшої плутанини. В окремих випадках спостерігається непослідовність наукових обґрунтувань і тверджень. Наприклад, стверджується, що об'єктом науки не може бути окремий метод, необхідно досліджувати лише методологію. При цьому наступний абзац розпочинається підзаголовком «Визначення методу». Виникає запитання: яка проблема розглядається автором — проблема визначення методу економічного контролю, чи проблема визначення методів дослідження економічного контролю, як науки? Часто виникає плутанина при обґрунтуванні авторських тлумачень стосовно класифікації контролю.

Розвиток наукової складової економічного контролю потребує більш пильної уваги дослідників щодо якості, чистоти власне до-

сліджень. Причетність контролю до економічної кібернетики вказує на можливість виокремлення системних характеристик, у тому числі — формулювання системних принципів. Система має два обмеження — вона або є, або її нема. Для системи економічного контролю справедливим також є проміжне положення — можуть бути наявними лише елементи системи. Тому всі системні ознаки взагалі стосуються наявності власне системи.

Панков Д. А.,
д-р екон.наук, професор,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку,
аналізу і аудиту в галузях народного господарства,
Білоруський державний економічний університет,
м.Мінськ, Білорусь

МЕЖДИСЦИПЛИНАРНЫЙ СИНТЕЗ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА И ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ТЕОРИИ

Еще одним важным направлением совершенствования теории, методологии и методик учета является его более тесная и органичная конвергенция с современными экономическими теориями. Складывается довольно странная ситуация. С одной стороны, экономическая теория оперирует целой системой категорий (рента, факторы производства, доходы, издержки производства, инвестиции, экономическая прибыль и многие другие), которые по своему определению должны подвергаться четкому количественному измерению. С другой стороны, показатели, отражаемые в бухгалтерском учете и отчетности дают количественное выражение каким то своим показателям (выручка, расходы, затраты, себестоимость продукции, добавленная стоимость, бухгалтерская прибыль и многие другие), которые часто ни по своей сути, ни по своему содержанию не удовлетворяют требованиям экономической теории. Понятно, что категории экономической теории в силу высокого уровня своей абстракции призваны отражать экономические явления, главным образом, на макроуровне, а бухгалтерский учет в силу своей естественной функциональной принадлежности субъектам хозяйствования на микроуровне. Очевидно также и то, что необходимость ведения бухгалтерского учета обусловлена естественным конфликтом разнонаправленных экономических интересов собственников, государства, наемных работников, кредиторов,